

פחותה מכ"ה קנים אינה חבילה כ"ש הכוכין דאין להם שם חבילה כלל ואין דרך ליבשן טפי מחבילה פחותה מכ"ה קנים. ונראה דגם הוכחה זו יש לדחות דיש נ"מ בין חבילה שהיא פחותה מכ"ה קנים לבין חבילה דהיא כ"ה קנים ורוצים להתיר משום סיבה שתהיה, דבחבילה פחותה מכ"ה קנים לא חל עליה הגזירה כלל משא"כ בחבילה שחל עליה הגזירה ורוצים להוריד ממנה את הגזירה יותר קשה ולזה הוצרך רבינו לומר דהלוקחה מתיר אגדה מיד כדי לבטל את הגזירה שחלה עליה.

מדברי רבינו נראה דכל ההיתר הוא משום דהלוקח מתיר את החבילה מיד ולפ"ז אם הלוקח אינו מתיר את החבילה מיד אלא משאירה כך יהיה אסור לסכך בה. ולא כדברי שו"ת דבר שמואל (הובא בספר בית השואבה בדינים השייכים למין הסכך אות צ"ב) דכתב אותם חבילות של עצים שקונים אותם ומנחים אותם כך על האש מותר לסכך בהם הואיל ואין דרך ליבשן אלא להניחן כך על האש.

תרלא, ב', אבל אם אין הסכך מרובה מן האויר אלא שהן שוין פסולה לפי שהחמה הנכנסת באויר הסיכוך כשהיא מגיעה לקרקעית הסוכה היא מתפשטת יותר ממה שהיא למעלה באויר הסיכוך ונמצא שהסוכה למטה בקרקעיתה היא חממה מרובה מצלתה: ובס"ג כתב אבל אם למטה בקרקעיתה היא חממה וצלתה שוין כשרה לפי שידוע שלמעלה בהסכך האויר הוא מועט מן הסיכוך וצלתה למעלה היא מרובה מחמתה והרי זה סכך גמור.

המקור הוא ברש"י סוכה דף כ"ב ע"ב. ויש לברר מהו המכשיר והפוסל אם הצל למטה דבעינן שהחמה לא תהיה יותר ממנו א"כ מה כתב בס"ג לפי שידוע שלמעלה בהסכך האויר הוא מועט מן הסיכוך מאי איכפת לן אלא צ"ל דהעיקר הוא שלמעלה הסכך יהיה יותר מן האויר א"כ מה כתב בס"ב לפי שהחמה הנכנסת באויר הסיכוך כשהיא מגיעה לקרקעית הסוכה מתפשטת יותר וכו' ונמצא שהסוכה למטה בקרקעיתה היא חממה מרובה מצלתה. הר"ן בריש סוכה הביא את דברי רש"י דכתב ושחממה מרובה מצלתה המועט בטל ברוב והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסכך קרוי סוכה וכתב עליו דאין הכוונה שהסכך המועט בטל ברוב המגולה דהרי בפרק הישן אמרינן דמשנתנו בחממה דלמטה קאמר ופירש הוא דברי רש"י דהכוונה הלמטה דהצל המועט בטל בחמה המרובה.

אולם לשון רש"י דכתב ועל שם הסכך קרוי סוכה קשה לפי הר"ן דמה כותבו רש"י כאן הרי הכא אחממה ואצלתה דלמטה קאי ועוד יש לברר מהו הלשון ברש"י והרי הוא כמי שאינו מדוע כתב המלים הללו ולא הסתפק במלים דהמועט בטל ברוב. אשר מכל זה נראה לומר דהעיקר הוא הסכך ורק כאשר למטה החממה מרובה בידוע שהסכך אינו טוב ואם למטה הצל והחמה שוין

בידוע שהסכך למעלה הוא טוב וזהו שכתב רבינו וה"ז סכך גמור. ומוכן מש"כ בסעיף ב' לפי שהחמה הנכנסת וכו' ונמצא שהסוכה למטה בקרקעיתה היא חמתה מרובה מצלתה כוונתו דזהו עדות שהסכך אינו טוב ומש"כ בס"ג לפי שידוע שלמעלה בהסכך האויר הוא מועט מן הסיכוך וצלתה למעלה היא מרובה וה"ז סכך גמור כוונתו דזהו סכך טוב שלמעלה הסכך הוא יותר מן האויר והעדוה לזה זהו מחמתה וצלתה דלמטה.

ולפ"ז מש"כ רש"י בדף ב' המועט בטל ברוב הכוונה בפשטות על הסכך וכמו שמסיים ועל שם הסכך קרוי סוכה ולא יקשה קושית הר"ן דמתני' אחמתה דלמטה קאמר הואיל ואע"פ דמתני' אחמתה דלמטה מ"מ אין זה גורם הפסול אלא הגורם הוא הסכך וחמתה וצלתה דלמטה זהו עדות לסכך וכמש"נ. והריטב"א גם ס"ל דכל הדין הכא הוא בסכך ולא בחמתה וצלתה דלמטה דהקשה דכסיפא מודה ר' יהודה והרי לר' יהודה לא בעי צל דהכשיר בסוכה שגבוהה למעלה מעשרים אמה ותי' דנתי דלא בעי ר' יהודה שיהא הסכך עושה צל כמות שהוא עכשיו מ"מ בעי שיהא ראוי לעשות צל דבלאו הכי לא מיקרי סכך כלל. הרי ס"ל דהחסרון הכא הוא בסכך אע"פ דהגמ' בהישן אומרת דהכא אחמתה וצלתה דלמטה קאמר. ומה שיקשה על פי' זה מה שייך למימר דהסכך יתבטל באויר הרי אין כלום שיבטל את הסכך, כבר יישב זה בספר חכמת שלמה להרב שלמה קלוגר על השו"ע דהכוונה היא הולכין אחר הרוב.

שם, ט. וכן קנים הבולטים מהסכך לצד רוח רביעית הסוכה שהוא פרוץ ואין בו דופן דופן א' נמשך מהסוכה עם קנים אלו שיש בהם הכשר סוכה הרי מקום זה נחשב גם כן מן הסוכה ומותר לישב שם אע"פ שאין שם אלא דופן א' ואפי' אם בעל הסוכה גילה דעתו שכונתו היתה וכו' : בגמ' סוכה דף י"ט ע"א איתא תנא פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה וכו' רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הכא בקנים היוצאים לפניו מן הסוכה ומשכא ואזלא חד דופן בהדייהו מהו דתימא הא לית בה הכשר סוכה קמ"ל. וכתב רש"י מהו דתימא כיון דלא ממשיך דופן שני בהדה מוכח מילתא דבאפי נפשה היא והא לית בה שבעה טפחים בהכשר סוכה קמ"ל דמן הסוכה הוא והוי כשתים כהלכתן ושלישית אפי' טפח דלא ממשכא עד הרביעית וכשרה. לפי רש"י החידוש הוא אע"פ שאין שבעה טפחים מ"מ אמרינן דמן הסוכה הוא וכשרה ואז יהיה לו דין כמו שתים כהלכתן ושלישית אפי' טפח דכשרה. וקשה דהוא עצמו כתב לעיל דף ד' ד"ה כשרה דכל הדין דפסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה זהו לגבי דפנות וז"ל ואמרינן לקמן פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה ומפרשינן ליה אם יש הכשר סוכה ביחד ועוד יש בסוכה משם והלאה פסל היינו סכך העשוי בפסולת גורן ויקב שזהו דרכן ליעשות, ויוצא מהכשר סוכה שאין לו דפנות" נידון כסוכה הלכך כל הסוכה כמות שהיא גדולה כשרה ע"כ. ועוד יש לשאול אם הוי כשתים

יגדיל תורה

פה

כהלכתן ושלישית אפי' טפח מדוע צריכים לדין פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה.

ונראה דיש שני פסולים בפסל היוצא מן הסוכה הא' דאין ג' דפנות והב' דאין ז' טפחים. להוציא מן הפסול שאין ז' טפחים ע"ז אמרינן דהוי כשתים כהלכתן ושלישית אפי' טפח דזהו חלק מן הסוכה ובכלל הסוכה יש ז' טפחים. ולהוציא מן הפסול דאין ג' דפנות לזה צריכים להגיע לדין פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה אע"פ שמדין עצמו אינו כשר הואיל ואין שלש דפנות, לפ"ז אפשר לישב את דברי רש"י בדף ד' כתב את הדין דפסל לכן כתב ויוצא מהכשר סוכה שאין לו הכשר דפנות ובדף י"ט כתב דכשר משום דהוי כשתים כהלכתן ושלישית אפי' טפח זהו על החסרון שאין ז' טפחים. ואע"פ דזה קצת דוחק דהרי בגמ' עסקינן בדין פסל וע"ז אמרינן מהו דתימא וכו' יש לומר דגם הדין שתיים כהלכתן ושלישית אפי' טפח נכלל בדין פסל היוצא וכו'. עפ"ז גבין את לשון רבינו דכתב הרי מקום זה נחשב ג"כ מן הסוכה ומותר לישב שם אע"פ שאין שם אלא דופן אחד ע"כ ולכאורה לשון יתר הוא דאם כתב דמקום זה נחשב ג"כ מן הסוכה מה לו להוסיף ומותר לישב שם וכו' פשיטא דזהו הכוונה של המילים דמקום זה נחשב מן הסוכה. ולפי המתבאר כאן יוכן דבתחלה כתב הרי מקום זה נחשב מן הסוכה כוונתו לדין שתיים כהלכתן וג' אפי' טפח וכשר אע"פ שאין ז' טפחים וממשיך ואומר ומותר לישב שם אע"פ שאין שם אלא דופן אחד זהו דין הב' הכשר מטעם פסל היוצא מן הסוכה.

ועיין בספר ערוך לנר דף ד' דכתב דגם רש"י בדף ד' כוונתו לומר דלא נפסול מטעם דאין ז' טפחים בסכך ונחשיב את זה כסוכה בפני עצמה קמ"ל דכשר אפי' היכא שאין הדופן נמשך עם הסכך וע"ש שהאריך בדבר.

ועוד יתורץ בדברינו הרא"ש בדף י"ט ובדף ד' ס"ל דכשר מטעם פסל היוצא ואפי' אם לא נמשך דופן בהדה. והקשה בקרבן נתנאל דף י"ט דגבי חוטט בגדיש הביא הרא"ש את דברי ראבי"ה דכתב בשם רבותיו אם הגדיש גדול ולא הניח חלל טפח אלא משך ז' ושוב חטט בו הרבה ועשה סוכה גדולה אינה כשרה כולה ע"י משך ז' ולא דיינינן ליה כפסל היוצא מן הסוכה דהא לא מימשכא חד דופן בהדה ע"כ ולא חלק עליו הרא"ש וא"כ נראה דס"ל דפסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה זהו דוקא היכא דממשיך חד דופן בהדה. ולפי המבואר כאן אתי שפיר דאה"נ בדין פסל היוצא מכשירים אפי' היכא דאין דופן מ"מ בדין שתיים כהלכתן וג' אפי' טפח זהו דוקא כשממשיך הדופן ובחוטט בגדיש החסרון הוא מצד דאין ע"ז שם סכך כשר וזהו כמו הדין שאין ז' טפחים דהסכך אין נחשב לסכך ולכן כמו בדין שאין ז' טפחים בעינן שימשיך דופן בהדה ה"ה הכא (וכמ"ש בערוך לנר דלעיל דהחסרון שאין ז' טפחים הוא משום דחסר בסכך ז' טפחים דהוא שיעור סוכה) ולא יקשה קושית הקרבן נתנאל.